

МОДЕЛЬНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКИХ ДЕЙСТВИЙ ЮНЫХ ФУТБОЛИСТОВ 15 и 17 ЛЕТ РАЗЛИЧНЫХ ИГРОВЫХ АМПЛУА

Журид С.Н.

Харьковская государственная академия физической культуры

Анотація. У даній роботі проведений аналіз результатів педагогічних спостережень індивідуальної та командної змагальної діяльності юних футболістів 15, 17 років різних ігрових амплуа та визначення

техніко-тактичних дій, які здебільшого використовуються даними гравцями.

Ключові слова: техніко-тактичні дії (ТТД), кількість дій, відсоток браку у діях.

Анотація. В даній роботі проведено аналіз результатів педагогічних спостережень індивідуальної і командної змагальної діяльності юних футболістів 15, 17 років різних ігрових амплуа і виявлення найбільш характерних техніко-тактичних прийомів, використовуваних даними гравцями.

Ключевые слова: технико-тактические действия (ТТД), количество действий, процент брака в действиях.

Abstract This work is devoted to the analysis of the results of pedagogical observations for individual and team competitive activity of young footballers of the age 15, 17 of different playing functions and revealing the most characteristic technique-tactical actions being used by the above mentioned players.

Key words: technique-tactical actions, number of actions, defect percentage in actions.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження показують, що ігрові амплуа футболістів, пов'язані з рішенням конкретних завдань на полі, певним образом впливають і на структуру змагальної діяльності команди [7, 9, 10]. Тому для гравців певних ігрових амплуа необхідні високі рівні тактичного і технічного майстерства при виконанні певних конкретних ТТД, що дозволяє ефективно виконувати покладені на них функції [3, 4, 6, 8].

З цих позицій особливе значення набуває визначення значимості конкретних прийомів для гравців різних амплуа. Очевидно, що така інформація дозволить об'єктивно оцінювати реєстровані показники змагальної діяльності конкретних спортсменів, індивідуалізувати підбір спеціалізованих засобів тренування, а також оптимізувати відбір гравців в команду.

Однак для того, щоб ці характеристики можна було використовувати як критерії, що відповідають вимогам колективної гри, дозволили б оцінити можливості конкретних гравців в реалізації цих вимог, необхідно врахувати послідовне ускладнення виконання технічних елементів, що складають техніко-тактичні дії даної команди. Існує в цьому відношенні проблема, що для кожного юного футболіста (15-17 років), в залежності від його підготовленості, повинен здійснюватися певний спортивний шлях.

Тому дуже важливим є період переходу гравців з юнацького в дорослий футбол. В зв'язі з цим виникає питання індивідуалізації тренувального процесу футболістів 15-17 років, який повинен включати наступні складові:

- визначення рівня техніко-тактичної підготовленості гравця;
- виявлення і прогнозування його спортивних здібностей, т.е. з урахуванням рівня команди слід встановити спортивну підготовку;
- визначення комплексів техніко-тактичних завдань, з урахуванням подальшого спортивного вдосконалення, що застосовуються до команди певної ліги;
- поточний і етапний контроль техніко-тактичної підготовленості футболіста;
- визначення якості перенесення елементів техніко-тактичної підготовленості на змагальну діяльність.

Ціль дослідження. Враховуючи вищевикладене, очевидно необхідність визначення модель-

них характеристик техніко-тактичних дій юних футболістів 15-17 років.

В зв'язі з цим, нами проведені дослідження індивідуальних і командних дій гравців різних ігрових амплуа, юних футболістів 15-17 років. Фіксувалися дані, які заносилися в спеціальні протоколи, затверджені Федерацією футболу України для подальшої статистичної обробки і аналізу отриманих результатів. Реєстрації підлягали всі дії, виконані гравцями в час гри.

Спостереження за ігровою діяльністю юних футболістів нами здійснювалися в двох вікових групах – 15 і 17 років.

Результати дослідження. Як ми бачимо (табл. 1), загальний обсяг ТТД у спортсменів 15 років становить $592 \pm 28,8$ при браку $35,6 \pm 1,1\%$.

Спортсмени 17 років виконують за гру в середньому $690 \pm 35,7$ ТТД з браком $28,2 \pm 1,8\%$, що значно менше ($p < 0,01$), ніж у юних футболістів 15 років.

Розглядаючи частоту використання різних технічних прийомів футболістами 15 років очевидно (рис. 1), що ними в більшій мірі виконуються короткі і середні передачі назад і поперек (14,4%), перехвати (14,4%) і короткі і середні передачі вперед (13,5%). При цьому найбільш високий коефіцієнт браку відзначено (рис. 2) при ударах головою (60%) і при довгих передачах (55%).

Рис. 1. Структура основних компонентів змагальної діяльності футболістів 15 років по кількості виконуваних техніко-тактичних дій за матч

Таблиця 1

Показатели технико-тактических действий юных футболистов 15 и 17 лет

№ п/п	Технико-тактические действия	Возраст			
		15 лет (n=15)		17 лет (n=15)	
		Количество действий $\bar{X}_1 \pm m_1$	Брак в действиях, %	Количество действий $\bar{X}_2 \pm m_2$	Брак в действиях, %
1.	Прием мяча	70±7,2	16	84±12,6	12
2.	Короткие и средние передачи назад и поперек	85±10,2	12	94±10,3	10
3.	Короткие и средние передачи вперед	80±8,0	39	104±12,5	32
4.	Длинные передачи	45±4,7	55	54±6,5	42
5.	Ведение мяча	80±7,8	6	69±8,9	5
6.	Обводка	45±3,6	45	59±5,3	39
7.	Отбор	62±6,1	40	74±9,6	37
8.	Перехваты	85±10,2	31	94±8,5	27
9.	Игра головой	20±2,4	40	34±3,7	32
10.	Удары по воротам ногой	17±2,2	48	20±2,6	44
11.	Удары по воротам головой	3±0,3	60	4±0,5	60
	Всего за игру:	$\Sigma=592\pm28,8$	$\bar{X} =35,6$	$\Sigma=690\pm35,7$	$\bar{X} =28,2$

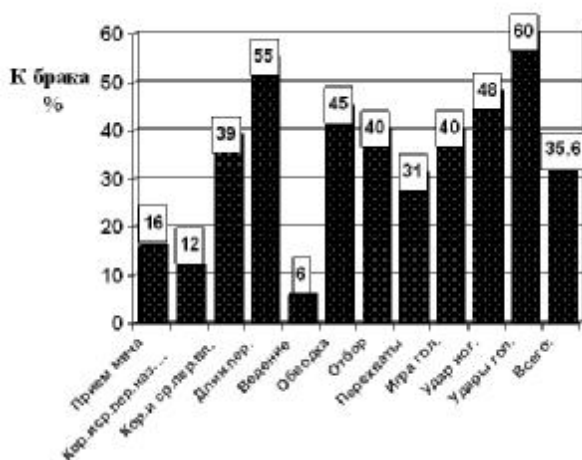

Рис. 2. Показатели коэффициента брака ($K_{бр}$) у юных футболистов 15 лет при выполнении различных технико-тактических действий (в среднем за игру)

Рис. 3. Структура основных компонентов соревновательной деятельности футболистов 17 лет по количеству выполняемых технико-тактических действий за матч

Несколько иную структуру основных компонентов соревновательной деятельности имеют футболисты 17 лет (рис. 3).

При относительно большом количестве коротких и средних передач назад и поперек (13,6%), повысилось количество этих же передач вперед (15,1%), что, несомненно, является положительным в атакующих действиях команды.

Вместе с тем, как и у более юных спортсменов 15 лет, наибольший процент (60%) брака (рис. 4) зафиксирован при ударах головой и длинных передачах (40%).

Нами также выявлено, что количество и качество выполняемых технико-тактических действий юными футболистами различного амплуа

неодинаково (табл. 2).

Так, наибольшее количество технико-тактических действий осуществляют опорные полузащитники (в 15 лет – 81; в 17 лет – 90). При этом 15-летние опорные полузащитники допускают при их выполнении 30% брака, а 17-летние – 20%. Наименьшее количество технико-тактических действий проводится центральными защитниками в 17 лет (68), в то время, как наибольший коэффициент брака отмечен у 15-летних передних центральных полузащитников (36%), что объясняется необходимостью проведения действий вблизи штрафной площадки при большом количестве игроков и ограниченном времени для принятия решения.

Таблица 2
Количественные и качественные показатели технико-тактических действий юных футболистов 15 и 17 лет различных амплуа

Технико-тактические действия	Количество действий	Центральный защитник		Крайний защитник		Опорный полузащитник		Крайний полузащитник		Передний центральный полузащитник		Нападающий	
		15 лет (n=20)	17 лет (n=20)	15 лет (n=30)	17 лет (n=30)	15 лет (n=15)	17 лет (n=15)	15 лет (n=30)	17 лет (n=30)	15 лет (n=15)	17 лет (n=15)	15 лет (n=30)	17 лет (n=30)
Короткие и средние передачи назад и поперек	количество	8	10	10	10	10	12	10	10	10	12	10	12
	% брака	20	5	20	10	20	15	20	10	30	20	30	30
Короткие и средние передачи вперед	количество	22	23	20	25	23	25	20	20	23	25	20	20
	% брака	30	25	30	25	30	25	33	20	20	20	30	30
Длинные передачи	количество	6	7	5	6	10	10	8	10	10	10	8	8
	% брака	20	30	45	33	40	30	40	30	50	40	50	40
Ведение	количество	5	6	7	8	8	10	10	12	8	10	10	12
	% брака	0	0	20	20	20	10	20	10	20	20	20	20
Обводка	количество	3	5	4	5	4	5	4	5	5	5	10	11
	% брака	33	20	25	20	50	33	25	20	45	33	40	33
Отбор	количество	8	10	10	10	10	10	5	8	4	4	3	3
	% брака	50	40	30	20	30	20	40	25	50	25	66	33
Перехваты	количество	8	10	8	9	8	10	10	10	10	10	3	3
	% брака	50	40	40	33	20	20	30	20	30	20	66	33
Игра головой	количество	5	7	5	6	5	5	2	4	4	4	4	5
	% брака	20	10	20	0	20	14	0	25	50	25	50	33
Удары в створ ворот	количество	3	4	2	3	3	3	5	6	4	5	7	8
	% брака	33	25	50	33	33	33	20	20	25	20	30	25
Всего за игру: $\bar{X} \pm m$	количество	82±2,5	68±1,0	71±1,1	82±2,0	81±3,1	90±1,7	74±2,1	85±1,5	78±2,5	85±1,1	75±2,5	82±1,9
	% брака	20±0,8	30±0,5	31±0,9	22±0,7	30±0,6	20±0,7	25±1,0	20±0,8	36±0,7	25±0,8	43±0,6	30±0,7

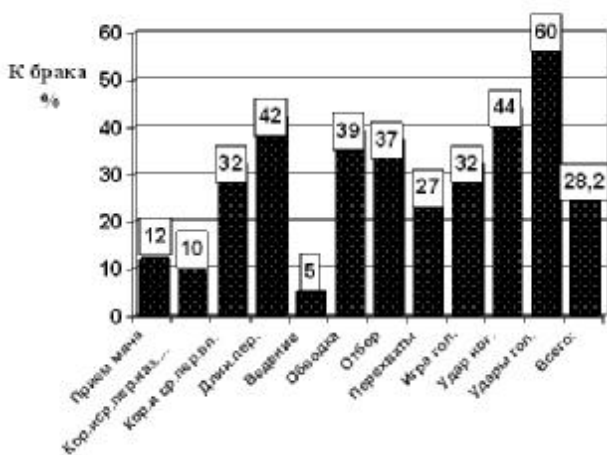

Рис. 4. Показатели коэффициента брака ($K_{бр}$) у юных футболистов 17 лет при выполнении различных технико-тактических действий (в среднем за игру)

Выводы:

1. В возрасте 15-17 лет отмечается преимущественное применение в игре технических приемов: – *защитники* – короткие и средние передачи, отбор мяча, игра головой, перехват. Выполнение длинных передач с процентом брака 25-39%, отборов мяча – 45-25%, перехватов – 45-36,5%, игра головой – 15-10%, обводка – 26,5-22,5%; – *полузащитники*

– короткие, средние, длинные передачи, ведение и обводка соперника. Наибольший процент брака при выполнении длинных передач 33,3-43,3%, обводка – 40-28,6%, отбор мяча – 40-23,3%, удары в ворота – 26-24,3%; – *нападающие* – короткие и средние передачи, удары по воротам. Брак составляет при выполнении длинных передач 40-50%, обводок – 40-33%, отборов мяча – 66-33%, перехватов – 66-33%, ударов в ворота – 30-25%. Реже используют ведение мяча.

2. Результаты исследований технических действий юных игроков в соревнованиях свидетельствуют о том, что они в сложных условиях не могут точно и быстро выполнять разнообразные технические приемы. В экстремальных условиях становится более низким показатель игровой активности юных футболистов и изменяется соотношение различных ТТД в общем их объеме. Число действий оборонительной направленности увеличивается, а атакующих – уменьшается.

3. К 16-17 годам, количественные и качественные значения ТТД в условиях соревновательной деятельности по данным наших исследований приближаются к аналогичным показателям профессиональных спортсменов.

4. В структуре ТТД у 15-летних и 17-летних отмечены достоверные различия: в передачах мяча назад, поперек, вперед, введениях, ударах в ворота ногой и объеме всех ТТД за игру. Различий в струк-

турных соотношениях ТТД футболистов этих возрастов не обнаружено: в длинных передачах, прострелах, обводке, отборе, перехватах, единоборствах за мяч, в игре головой, ударах в ворота головой.

5. Распределение приоритетных групп ТТД по их удельному весу в структуре СД имеет большое значение для технико-тактической подготовки юных футболистов. Так, для футболистов 15 лет:

1) короткие и средние передачи мяча в различных направлениях;

2) ведение мяча и обводка;

3) отбор мяча;

4) перехват мяча;

5) единоборства за мяч;

6) длинные передачи;

7) игра головой;

Для футболистов 17 лет:

1) короткие и средние передачи мяча в различных направлениях;

2) ведение мяча и обводка;

3) перехват мяча;

4) отбор мяча;

5) игра головой, единоборства за мяч;

6) длинные передачи.

Перспективы дальнейших исследований.

Предполагается провести исследования количественных и качественных показателей технико-тактических действий игроков различного амплуа футболистов-аматоров, игроков второй, первой и высшей лиги Украины по футболу.

Литература

1. Ашмарин Б.А. *Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании.* – М.: ФиС, 1978. – 223с.

2. Голомазов С., Чирва Б. *Направление контроля в футболе // Теория и практика футбола.* – М. – 2000. – №2. – 31с.

3. Иманалиев Т.Т. *Сопряженная физическая и технико-тактическая подготовка футболистов на этапе спортивного совершенствования: Автореф. дис. ... канд.пед наук.* – М., 1993. – 24с.

4. Лисенчук Г.А. *Управление подготовкой футболистов.* – К., 2003. – 272с.

5. Платонов В.Н., Сахновский К.П. *Подготовка юного спортсмена.* – К.: Рад. шк., 1988. – 288с.

6. Скоморохов Е.В., Шестаков М.М., Голденко Г.А. *Методы оценки технической подготовленности высококвалифицированных футболистов: Методические рекомендации.* – М., 1983. – 21с.

7. Шамардин В.Н. *Моделирование подготовленности квалифицированных футболистов.* – Днепропетровск, 2002. – 201с.

8. Шестаков М.М. *Индивидуализация учебно-тренировочного процесса в командных спортивных играх: Дис ... докт.пед.наук.* – М., 1992. – 509с.

9. Шестаков М.М. *Футбол. Структура и критерии эффективности индивидуальной соревновательной деятельности игроков разных амплуа: учебно-методическое пособие.* – Краснодар, 1994. – 27с.

10. Шестаков М.М. *Футбол. Структура соревновательной деятельности и критерии ее эффективности в футболе: учебно-методическое пособие.* – Краснодар, 1993. – 28с.

11. Шустин Б.Н. *Модельные характеристики соревновательной деятельности // Современная система спортивной подготовки.* – М.: СААМ, 1995. – С.50-73.